

Nr 120.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående provisoriskt lönetillägg åt vissa befattningshavare vid statens bakteriologiska laboratorium m. fl.; given Stockholms slott den 7 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

G. Malm.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 mars 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malm, anför:

På hemställan av chefen för ecklesiastikdepartementet har Kungl. Maj:t den 29 februari 1924 beslutit avlåtande av proposition, däruti Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medgiva, att för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 må, utöver tillfällig löneförbättring, utgå ett provisoriskt lönetillägg till ordinarie professorerna vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet ävensom till en del andra befattningshavare vid nämnda och andra vetenskapliga institutioner under åttonde huvudtiteln.

Emellertid finnas jämväl under femte huvudtiteln institutioner, vilkas personal synas böra komma i åtnjutande av provisoriskt lönetillägg enligt
Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 87 häft. (Nr 120.)

samma eller liknande grunder, som de, vilka i nyssnämnda proposition föreslagits att bli tillämpliga beträffande motsvarande befattningshavare.

Jag tillåter mig därför att här för Kungl. Maj:t framlägga förslag i sådant avseende.

De befattningshavare, beträffande vilka det i detta sammanhang kan ifrågakomma att bereda ett tillskott i avlöningsförmånerna, äro vissa föreståndare och laboratorer vid statsmedicinska anstalten samt överlärnarna vid barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg.

För bedömande av detta spörsmål torde det vara lämpligt att i korthet erinra om de *huvudsakliga grunder*, som i ovanberörda proposition föreslagits i fråga om beräkning av provisoriskt lönetillägg åt vederbörande befattningshavare.

I sitt anförande till det vid förenämnda proposition fogade statsrådsprotokollet har chefen för ecklesiastikdepartementet utgått från det förslag till definitiv lönerreglering för befattningshavare vid universiteten och karolinska institutet, som avgivits i ett av högskolornas lönerregleringskommitté den 29 november 1921 avgivet betänkande. De lönesiffror, som i nämnda betänkande blivit av kommittémajoriteten föreslagna, hava sålunda ansetts böra utgöra den maximigräns, intill vilken vederbörande befattningshavares avlöningsförmåner, inklusive det nu ifrågasatta provisoriska lönetillägget, för närvarande borde beräknas. Härjämte har hänsyn ansetts böra tagas till grunderna för dyrtidstilläggens utgående, vilka som bekant äro olika för befattningshavare vid reglerade och oreglerade verk. Beträffande dyrtidstilläggets belopp har detta beräknats efter det av Kungl. Maj:t till innevarande riksdag framlagda förslaget rörande dylika tillägg för budgetåret 1924—1925.

I fråga om storleken av det provisoriska lönetillägget innebär förslaget, att till ordinarie professor vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet ävensom till vissa med dem i lönehänseende för närvarande likställda befattningshavare — exempelvis professor vid tekniska högskolan — lönetillägget skall utgå med 900 kronor, därest vederbörande äger intill tio sådana tjänstår, som berättiga till åtnjutande av ålderstillägg, samt med 1,800 kronor, därest vederbörande äger tio eller flera dylika tjänstår.

Till de ordinarie laboratorerna vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet ävensom till med dem jämförliga befattningshavare skulle det provisoriska lönetillägget utgå med av tjänstålder oberoende belopp men under iakttagande av ortsgruppering. Till laborator vid karolinska institutet skulle lönetilläggets belopp utgöra 900 kronor.

Slutligen må nämnas, att lönetillägg jämväl skulle beredas professor i arkitektur vid konsthögskolan, professor vid farmaceutiska institutet och vid Chalmers tekniska institut samt överlärnarna vid gymnastiska centralinstitutet, vilka samtliga befattningshavare för närvarande åtnjuta lägre lön än den universitetsprofessor i allmänhet tillkommande. Enligt lönerregleringskommitténs förslag skulle dessa befattningshavare vid lönerreglering, under iakttagande av ortsgruppering, placeras i lönegraden B 18, med undantag av

nyssnämnde professor vid konsthögskolan, som skulle uppföras i lönegraden B 20. För beräkning av det provisoriska lönetillägget har emellertid i propositionen departementschefen för samtliga ifrågavarande befattningshavare utgått från placering i B 18. Jämväl i detta fall har det tillfälliga lönetillägget föreslagits att utgå oberoende av tjänstålder, men med iakttagande av ortsgruppering. Professor och överlärare i Stockholm skulle med tillämpning härav äga uppbära 1,020 kronor och professor i Göteborg 810 kronor.

Vad angår de till femte huvudtiteln hörande institutioner, vilkas befattningshavare med hänsyn till ovan angivna grunder i viss omfattning kunna komma i åtanke att beredas provisoriskt lönetillägg, märkes till en början *statsmedicinska anstalten*.

Till denna anstalt höra, som bekant, statens bakteriologiska laboratorium, statens rättskemiska laboratorium och statens farmaceutiska laboratorium.

Föreståndarna för de två förstnämnda laboratorierna äro för närvarande i lönehänseende fullt likställda med karolinska institutets professorer.

Högskolornas löneregleringskommitté har i betänkande av den 6 juni 1922 för sin del icke funnit skäl frångå denna likställighet utan föreslagit, att nämnda föreståndare vid nyreglering av lönerna måtte placeras i lönegraden B 20.

Vid sådant förhållande torde de i förberörda proposition förordade grunderna för beräkning av lönetillägg åt ordinarie professor böra tillämpas jämväl i avseende å dessa föreståndare. Då båda befattningarna för närvarande uppehållas på förordnande, behöver för vardera befattningen blott räknas med det lägre lönetillägget å 900 kronor.

Å den ordinarie staten för det bakteriologiska laboratoriet äro uppförda två laboratorer med enahanda avlöning som de högst avlönade laboratorerna vid karolinska institutet. Begynnelseavlöningen utgör sålunda 5,600 kronor och slutavlöningen 6,600 kronor. Tillfällig löneförbättring utgår med 950 kronor.

Löneregleringskommittén har föreslagit, att de två laboratorerna vid bakteriologiska laboratoriet placeras i den för motsvarande befattningshavare vid karolinska institutet föreslagna lönegraden B 16.

Med hänsyn till det nu anförda torde för envar av de två laboratorsbefattningarna böra beräknas provisoriskt lönetillägg å 900 kronor eller samma belopp som det för laborator vid karolinska institutet ifrågasatta.

Såsom föreståndare för det å extra stat uppförda farmaceutiska laboratoriet har hittills tjänstgjort föreståndaren för det rättskemiska laboratoriet, vilken härför i arvode uppburit 500 kronor. Vid sidan av föreståndaren har vid laboratoriet varit anställd en laborator. Denne har, fränsett ålderstillägg, i lönehänseende varit likställd med laborator vid bakteriologiska laboratoriet med avdrag av ett belopp av 200 kronor, motsvarande ordinarie laborators pensionsavgift. Arvodet har alltså utgjort 5,400 kronor. Tillfällig löneförbättring har utgått med 950 kronor eller med samma belopp som det laborator vid bakteriologiska laboratoriet tilldelade.

Förslag har sedan flera år tillbaka förelegat att omorganisera det farmaceutiska laboratoriet. Härvid skulle bland annat laboratoriet särskiljas från det rättskemiska laboratoriet och ställas under egen föreståndare. Eventuellt skulle laboratoriet samtidigt uppföras på ordinarie stat.

Ifrågavarande organisationsplaner hava emellertid av skäl, vilka jag i detta sammanhang torde kunna förbigå, icke kommit till utförande. Jag tillåter mig här blott erinra därom, att vid behandling i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, s. 97) av medicinalstyrelsens begäran om anslag för nästkommande budgetår till berörda laboratorium jag rörande laboratoriets organisation yttrade, att denna fråga torde böra upptagas till slutlig prövning i samband med en blivande lönereglering för laboratoriets tjänstemän, men att förslag om dylik lönereglering icke komme att föreläggas årets riksdag. Emellertid förklarade jag mig biträda ett av medicinalstyrelsen framlagt förslag om viss ändring i staten för laboratoriet, som skulle möjliggöra, att — utan ändring i beloppet av det till föreståndare för laboratoriet utgående arvudet — denne icke nödvändigt behövde, såsom hittills, vara föreståndare för det rättskemiska laboratoriet.

Högskolornas löneregleringskommitté har föreslagit upprättandet av en självständig föreståndarbefattning vid farmaceutiska laboratoriet. I samband härmed skulle den hittillsvarande laboratorsbefattningen indragas.

Med hänsyn till det anförda kan man i förevarande sammanhang givetvis icke utgå från annat än nuvarande organisations- och avlöningsförhållanden vid laboratoriet. Den ende befattningshavare, som härvid skulle kunna ifrågakomma till erhållande av provisoriskt lönetillägg, är då laboratorn. Mot att tilldela honom dylik förmån skulle visserligen kunna invändas, att befattningen är uppförd å extra stat. Jag anser dock billigheten kräva, att, då befattningen hittills praktiskt taget varit i avlöningshänseende fullt likställd med övriga laboratorsbefattningar inom statsmedicinska anstalten, detta förhållande bör iakttagas även i nu förevarande hänseende. Jag förordar alltså, att för laboratorn i fråga beräknas ett provisoriskt lönetillägg av 900 kronor.

Förutom åt de nu nämnda befattningshavarna skulle det även kunna sättas i fråga att bereda ett provisoriskt lönetillägg åt ytterligare två tjänstemän. Jag syftar härvid på överlärarna vid *barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg*. Dessa överlärare åtnjuta för närvarande envar enligt gällande ordinarie stater en begynnelselön av 7,500 kronor och en slutlön av 8,100 kronor. Härtill kommer tillfällig löneförbättring å 1,000 kronor. De äro sålunda för närvarande jämställda i lönehänseende med universitetsprofessor.

Löneregleringskommittén har med hänsyn till nyss angivna avlöningsförmåner förklarat, att det kunde synas ligga närmast till hands att vid inpassande i den nya löneskalan av överlärarybefattningarna hänföra dessa till den lönegrad B 20, som svarade emot deras nuvarande löneställning. Efter en ingående motivering kommer emellertid kommittén till den uppfattningen, att en dylik placering skulle bereda överlärarna en i förhållande till andra jämförliga befattningshavare alltför gynnad ställning. Kommittén

föreslår därför, att överlärarna placeras i lönegraden B 18, till vilken lönegrad kommittén även hänfört professorer vid åtskilliga andra läroanstalter, exempelvis professorerna vid farmaceutiska institutet.

För bedömande av spörsmålet, huruvida och i vad mån provisoriskt löne-tillägg bör utgå vid nu ifrågavarande befattningar, synes man vid antydda förhållanden och i anslutning till de av chefen för ecklesiastikdepartementet förordade grunderna icke kunna räkna med annat än sist angivna placering å löneskalan eller lönegraden B 18.

Det gäller vidare att tillse, huru de nuvarande sammanlagda avlöningsförmånerna te sig i förhållande till dem, som överlärarna skulle uppbära, därest de för närvarande innehade nyreglerade löner med placering i sist-nämnda lönegrad.

Med ledning av vissa i ovanberörda proposition intagna tablåer har jag låtit uppgöra följande tabell till bedömande av detta spörsmål.

	Avlöning enligt stat	Ålders- tillägg	Tillfällig löne- förbätt- ring	Dyrtids- tillägg	Summa
<i>Överlärare vid anstalten i Stockholm.</i>					
Begynnelselön:					
nuvarande	7,500	—	1,000	2,574	11,074
kommitténs förslag	9,540	—	—	1,526	11,066
Slutlön:					
nuvarande	7,500	600	1,000	2,574	11,674
kommitténs förslag	10,980	—	—	1,536	12,516
<i>Överlärare vid anstalten i Göteborg.</i>					
Begynnelselön:					
nuvarande	7,500	—	1,000	2,574	11,074
kommitténs förslag	9,300	—	—	1,488	10,788
Slutlön:					
nuvarande	7,500	600	1,000	2,574	11,674
kommitténs förslag	10,740	—	—	1,536	12,276

Av denna tabell framgår, vad beträffar överläraren vid anstalten i Stockholm, att ett genomförande av definitiv lönereglering med placering i lönegraden B 18 för honom skulle medföra, om han endast åtnjuter begynnelselön, en total löneminskning av 8 kronor. Hade han däremot uppnått slutlön, skulle en sammanlagd löneökning av 842 kronor inträda.

Vidkommande överläraren vid anstalten i Göteborg skulle löneregleringen, om begynnelselön innehades, medföra en minskning i sammanlagda löneförmånerna med 286 kronor. Med slutlön skulle han erhålla ett tillskott i den totala avlöningen å 602 kronor.

I ovanberörda proposition har förordats ett provisoriskt lönetillägg åt professor eller överlärare i Stockholm eller Göteborg, för vilken kommittén vid lönereglering föreslagit en placering i B 18, med 1,020 kronor i Stock-

holm och 810 kronor i Göteborg. Därvid är det emellertid, såsom tidigare framhållits, fråga om sådan professor eller överlärare, som för närvarande åtnjuter lägre avlöning än den universitetsprofessor tillkommande och som sålunda i varje fall skulle genom placering i B 18 erhålla ett tillskott i lönehänseende. Skola överlärarna vid barnmorskeläroanstalterna tillerkännas provisoriskt lönetillägg, måste alltså för utmätande av detta lönetillägg i varje fall en annan och lägre skala tillämpas.

Nyss har antytts, att, därest lönereglering skedde enligt kommitténs förslag, bägge överlärarna vid innehav av begynnelselön skulle få vidkännas minskning i sina nuvarande löneförmåner. Vid sådant förhållande synes det icke böra ifrågakomma att bevilja provisoriskt lönetillägg åt överlärare med dylik löneställning, då detta skulle kunna verka föregripande på en blivande lönereglering.

Innehar åter överlärare för närvarande slutlön, föreligger intet dylikt skäl mot lönetilläggs beviljande. Billigheten kan å andra sidan kräva, att då universitetsprofessor, med vilken överlärare nu är likställd, enligt det i propositionen framlagda förslaget skulle få åtnjuta ett större provisoriskt lönetillägg än vid begynnelselön, därest han intjänat tio eller flera till ålders- tillägg berättigande tjänstår, förmånen av provisoriskt lönetillägg överhuvud, om ock efter mindre gynnsamma grunder, borde tillerkännas barnmorske- överlärare under sist angivna förutsättning.

Den nuvarande innehavaren av överlärarbefattningen vid anstalten i Göteborg innehar emellertid icke och kommer ej heller under instundande budgetår att hava uppnått tio tjänstår. På grund härav kan således frågan om beredande av provisoriskt lönetillägg åt honom lämnas å sido.

Vad angår innehavaren av överlärarbefattningen vid anstalten i Stockholm innehar han för närvarande flera än tio tjänstår av antydd beskaffenhet. Han inträder emellertid före utgången av innevarande budgetår i pensions- åldern. Vid sådant förhållande lär provisoriskt lönetillägg icke heller be- höva beräknas vid ifrågavarande överlärarbefattning.

Kostnaderna för tilldelande av provisoriskt lönetillägg i här ovan förordad omfattning ställa sig på följande sätt:

Bakteriologiska laboratoriet:

1 föreståndare	kronor	900: —
1 laborator	»	900: —
1 »	»	900: —

Rättskemiska laboratoriet:

1 föreståndare	»	900: —
----------------------	---	--------

Farmaceutiska laboratoriet:

1 laborator	»	900: —
-------------------	---	--------

Summa kronor 4,500: —

Till beredande av tillfällig löneförbättring åt viss personal inom den civila statsförvaltningen har i årets statsverksproposition under femte huvudtiteln beräknats ett extra förslagsanslag av 975,000 kronor. I detta belopp ingår även ett belopp av 5,000 kronor, vilket vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande preliminärt beräknades vara erforderligt för särskild löneförbättring åt befattningshavare vid vissa vetenskapliga institutioner och läroanstalter. Av budgettekniska skäl torde det emellertid vara mera lämpligt att låta det för sistnämnda ändamål erforderliga beloppet utgå från ett särskilt förslagsanslag under femte huvudtiteln. Detta anslag skulle då, i anslutning till det förut anförda, beräknas till 4,500 kronor.

Under denna förutsättning kan ovanberörda, under femte huvudtiteln beräknade förslagsanslag å 975,000 kronor vid det definitiva anslagsäskandet nedsättas till 970,000 kronor. Detta har även skett uti den proposition angående tillfällig löneförbättring under nästa budgetår för viss personal inom den civila statsförvaltningen, som den 29 februari 1924 avlåtits å finansdepartementets föredragning.

Vid tilldelandet av det av mig ifrågasatta provisoriska lönetillägget torde till alla delar böra följas de grunder, som i ovanberörda, å ecklesiastikdepartementets föredragning avlåtna proposition föreslagits beträffande dylikt tillägg åt motsvarande eller jämförliga befattningshavare vid institutioner under åttonde huvudtiteln. I likhet med vad som skett i samma proposition, förutsätter jag, att å vederbörande befattningshavares sålunda förbättrade avlöningsförmåner dyrtidstillägg beräknas efter de förmånligare grunder, som föreslagits att gälla för oreglerade verk.

Under återopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 må, utöver tillfällig löneförbättring, utgå ett provisoriskt lönetillägg, för år räknat,

till envar av föreståndarna vid statens bakteriologiska laboratorium och statens rättskemiska laboratorium med 900 kronor; samt

till envar av laboratorerna vid statens bakteriologiska laboratorium och statens farmaceutiska laboratorium med likaledes 900 kronor;

skolande av ifrågavarande provisoriska lönetillägg $\frac{2}{3}$ anses motsvara lön och $\frac{1}{3}$ tjänstgöringspenningar och i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som må komma att utfärdas i fråga om tillfällig löneförbättring för budgetåret 1924—1925 åt viss personal inom den civila statsförvaltningen;

dels ock till beredande av provisoriskt lönetillägg åt vissa befattningshavare vid statens bakteriologiska laboratorium m. fl. för budgetåret 1924—1925 under femte huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 4,500 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.